

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Prawo Spadkowe](#) > [Prawo Spadkowe](#) > [Czechia](#)

Prawo spadkowe

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

To zestawienie informacyjne zostało opracowane we współpracy z [Radą Notariatów Unii Europejskiej \(CNUE\)](#).

1 W jaki sposób dokonuje się rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (testament, testament wspólny, umowa dotycząca dziedziczenia)?

Ogólne sposoby sporządzania testamentu

Poza wyjątkowymi przypadkami testament sporządza się na piśmie. Ze względu na pewność prawa data jest jednym z elementów koniecznych testamentu. W prawie czeskim nie dopuszcza się sporządzenia testamentów wspólnych przez kilka osób.

Zgodnie z prawem czeskim testament można sporządzić w jeden z następujących sposobów:

- a) spadkodawca może własnoręcznie sporządzić i podpisać testament;
- b) spadkodawca może również sporządzić testament w inny sposób niż własnoręcznie, jeżeli złoży na nim własnoręczny podpis i wyraźnie potwierdzi przed dwoma obecnymi przy tym w tym samym czasie świadkami, że dokument zawiera jego ostatnią wolę. W takim przypadku świadkowie podpisują dokument i załączają do niego oświadczenie potwierdzające, że są świadkami, wraz z informacjami umożliwiającymi ich identyfikację;
- c) niewidomy spadkodawca wyraża swoją ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności trzech świadków. Taki testament ma formę dokumentu, który musi zostać odczytany na głos przez świadka innego niż świadek spisujący testament. Jeżeli spadkodawca cierpi na innego rodzaju niepełnosprawność sensoryczną uniemożliwiającą mu czytanie lub pisanie, treść testamentu musi mu zostać przekazana w sposób zrozumiały dla niego i wszystkich świadków;
- d) spadkodawca może również sporządzić testament w formie aktu notarialnego.

Sporządzanie testamentu w wyjątkowych przypadkach

Przy sporządzaniu testamentów w warunkach ekstremalnych, w szczególności w sytuacji zagrożenia życia, stosuje się zasady szczególne.

- a) Jeżeli z uwagi na zaistnienie nieprzewidzianych okoliczności życie spadkodawcy jest narażone na wyraźne i bezpośrednie niebezpieczeństwo lub jeżeli spadkodawca przebywa w miejscu, w którym – z uwagi na wystąpienie sytuacji nadzwyczajnej (wojna, klęska żywiołowa itp.) – kontakty społeczne zostały ograniczone w stopniu uniemożliwiającym sporządzenie testamentu w inny sposób, spadkodawca może sporządzić testament ustnie przy jednoczesnej obecności trzech świadków. Jeżeli po upływie dwóch tygodni od daty sporządzenia testamentu ustnego spadkodawca będzie w dalszym ciągu pozostawał przy życiu, taki testament uznaje się za

nieważny.

b) Jeżeli istnieją uzasadnione obawy, że spadkodawca może umrzeć przed sporządzeniem testamentu w obecności notariusza, testament może zostać spisany w obecności dwóch świadków przez wójta/burmistrza gminy, w której spadkodawca ma swoje miejsce zamieszkania. Taki testament zachowuje ważność przez okres trzech miesięcy od dnia, w którym spadkodawca odzyskał zdolność do sporządzenia testamentu przed notariuszem. Taki testament określa się mianem „testamentu allograficznego”.

c) Testament może zostać spisany na pokładzie czeskiego statku powietrznego lub morskiego przez osobę odpowiedzialną za statek powietrzny lub morski lub przez jej przedstawiciela w obecności dwóch świadków, jeżeli istnieją uzasadnione przesłanki przemawiające za sporządzeniem testamentu w taki sposób. Ważność takiego testamentu również jest ograniczona do trzech miesięcy.

d) Ostatnią wolę żołnierza, który bierze udział w konflikcie zbrojnym, może spisać dowódca jednostki lub inny oficer w obecności dwóch świadków. Podobnie jak we wcześniej opisanych przypadkach taki testament zachowuje ważność maksymalnie przez trzy miesiące.

Umowa o spadek

W umowie o spadek spadkodawca będący osobą pełnoletnią i posiadający pełną zdolność do czynności prawnych może wyznaczyć spadkobiercę lub zapisobiercę, którym może być druga umawiająca się strona lub osoba trzecia. Spadkodawca nie może jednostronnie unieważnić umowy o spadek.

W umowie o spadek spadkodawca nie może rozrządzić więcej niż trzema czwartymi swojego majątku; jedna czwarta majątku musi pozostać nieobjęta umową, choć spadkodawca może sporządzić testament obejmujący tę pozostałą część majątku.

W ramach umowy o spadek małżonkowie mogą wyznaczyć się nawzajem na swoich spadkobierców. Małżonkowie mogą również uzgodnić, że prawa i obowiązki przewidziane w umowie o spadek wygasają w chwili rozwodu.

Umowa o spadek może zostać sporządzona wyłącznie w formie dokumentu urzędowego, tj. w formie aktu notarialnego.

2 Czy należy ten dokument zarejestrować, a jeżeli tak, w jaki sposób?

W 2001 r. utworzono centralny rejestr testamentów. W dniu 1 stycznia 2014 r., po ogólnej rekodyfikacji prawa prywatnego w Republice Czeskiej, rejestr ten został zastąpiony rejestrem czynności prawnych na wypadek śmierci (Evidenci právních jednání pro případ smrti). Rejestr ma postać prywatnego, skomputeryzowanego wykazu utrzymywanego, prowadzonego i zarządzanego przez Izbę Notarialną Republiki Czeskiej. W rejestrze czynności prawnych na wypadek śmierci rejestruje się następujące dokumenty dotyczące czynności prawnych spadkodawcy podjętych na wypadek śmierci:

a) testament, kodycył lub umowę o spadek;

b) oświadczenie o wydziedziczeniu i oświadczenie stwierdzające, że spadkobierca ustawowy nie będzie dziedziczył;

c) nakaz zaliczenia do udziału w spadku poprzednio otrzymanych darowizn, chyba że nakaz taki jest zawarty w testamencie;

d) wyznaczenie zarządcy masy spadkowej, chyba że został on wyznaczony w testamencie;

e) umowę o zrzeczenie się dziedziczenia;

f) dokumenty unieważniające czynności prawne, o których mowa w lit. a)-e).

Jeżeli notariusz sporządzi jeden ze wskazanych powyżej dokumentów w formie aktu notarialnego lub jeżeli przyjmie taki dokument sporządzony w formie innej niż forma aktu notarialnego na przechowanie, wprowadza informacje na temat tego dokumentu i osoby, która go sporządziła, do wspomnianego powyżej rejestru, korzystając ze środków elektronicznej transmisji danych.

Dokumenty dotyczące czynności prawnych spadkodawcy na wypadek śmierci, które nie mają formy aktu notarialnego, rejestruje się wyłącznie w przypadku, gdy zostały przekazane notariuszowi na przechowanie.

3 Czy istnieją jakieś ograniczenia dotyczące rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (np. zachówek)?

Zachówek – informacje ogólne

Osobami uprawnionymi do zachowku są zstępni spadkodawcy (tzw. spadkobiercy konieczni). Spadkobierca konieczny, który (i) nie zrzekł się dziedziczenia ani prawa do zachowku; (ii) posiada zdolność do dziedziczenia; oraz (iii) nie został skutecznie wydziedziczony ma prawo do zachowku lub jego uzupełnienia, jeżeli został całkowicie lub częściowo pominięty przez spadkodawcę w rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci, tj. nie otrzymał – w formie udziału w spadku lub zapisu zwykłego – spadku o wartości równej wartości przysługującego mu zachowku. Pozostający przy życiu małżonek ani wstępni nie są spadkobiercami koniecznymi. Małoletni zstępni muszą otrzymać co najmniej równowartość trzech czwartych przysługującego im ustawowego udziału w spadku; dorośli zstępni muszą otrzymać co najmniej jedną czwartą przysługującego im ustawowego udziału w spadku. Jeżeli treść testamentu stoi w sprzeczności z powyższymi zasadami i jeżeli spadkodawca nie wydziedziczył spadkobiercy koniecznego z przyczyn określonych w prawie, spadkobierca konieczny jest uprawniony do otrzymania kwoty pieniężnej w wysokości odpowiadającej wartości przysługującego mu udziału w spadku. Jeżeli spadkodawca owdowiał i posiada dwoje dzieci, każde z nich dziedziczy spadek po połowie. Jeżeli jedno z dzieci jest małoletnie, wysokość jego zachowku wynosi trzy ósme; w przypadku dorosłego zstępnego wysokość zachowku wynosi jedną ósmą.

Dodatkowo, zgodnie z § 704 kodeksu cywilnego: Jeżeli przedsiębiorstwo rodzinne ma być podzielone przez sąd w ramach podziału masy spadkowej, prawo pierwszeństwa ma członek rodziny zaangażowany w prowadzenie przedsiębiorstwa”.

Przypadki szczególne

Jeżeli spadkobierca konieczny, który dopuścił się czynności wyczerpujących znamiona dowolnej z ustawowych przesłanek wydziedziczenia, zostanie (umyślnie) pominięty przy sporządzaniu testamentu, ale nie zostanie wydziedziczony, wówczas takie pominięcie uznaje się za równoznaczne z wydziedziczeniem dokonany w sposób dorozumiany i zgodny z prawem; w takim przypadku zstępnemu nie przysługuje prawo do zachowku.

Jeżeli spadkobierca konieczny zostanie pominięty przez spadkodawcę przy sporządzaniu testamentu wyłącznie z uwagi na fakt, że w chwili rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci spadkodawca nie wiedział o jego istnieniu (np. spadkodawca był przekonany, że dany zstępny nie żyje, lub nie zdawał sobie sprawy z tego, że dana osoba jest jego zstępnym), osoba taka jest uprawniona do zachowku, który przysługuje jej z mocy prawa.

Możliwość zrzeczenia się prawa do zachowku

Spadkobierca konieczny może zrzec się prawa do zachowku na mocy formalnej umowy ze spadkodawcą sporządzonej w formie aktu notarialnego. Spadkobierca może również w taki sam sposób zrzec się dziedziczenia na rzecz dowolnej innej osoby. Takie zrzeczenie się dziedziczenia na rzecz innej osoby jest ważne, jeżeli osoba taka zostanie powołana do dziedziczenia.

Zrzeczenie się i odrzucenie spadku (spadek może odrzucić tylko spadkobierca, który nie zrzekł się dziedziczenia) należy odróżnić od zrzeczenia się prawa do dziedziczenia lub prawa do zachowku na mocy umowy ze spadkodawcą sporządzonej w formie aktu notarialnego (za jego życia). Spadku nie można zrzec się ani odrzucić przed śmiercią spadkodawcy.

Inne ograniczenia

W testamencie spadkodawca może ustanowić warunki, wyznaczyć termin lub nałożyć polecenie albo wskazać, aby po śmierci spadkobiercy spadek został przekazany innemu spadkobiercy (podstawienie powiernicze). Takie postanowienia nie mogą jednak służyć jawnemu działaniu na niekorzyść spadkobiercy lub zapisobiercy wynikającemu z arbitralności decyzji podejmowanych przez spadkodawcę i nie mogą być wyraźnie sprzeczne z porządkiem publicznym.

Choć spadkodawca nie może nakazać spadkobiercy zawarcia małżeństwa, powstrzymania się od zawarcia małżeństwa lub pozostania w związku małżeńskim, może jednak przyznać określonej osobie prawo, które będzie jej przysługiwało do momentu zawarcia przez nią związku małżeńskiego.

Jeżeli wszyscy spadkobiercy (lub spadkobiercy podstawieni) są współcześni spadkodawcy, kolejność wzajemnego dziedziczenia przez takich spadkobierców określona przez spadkodawcę w drodze rozrządzenia na wypadek śmierci (obwarowanego pewnymi warunkami) nie podlega ograniczeniom. Jeżeli w chwili śmierci spadkodawcy spadkobierca nie przyszedł jeszcze na świat, ustalona przez spadkodawcę kolejność dziedziczenia przez spadkobierców przestaje obowiązywać w momencie objęcia spadku przez pierwszego takiego spadkobiercę.

Podstawienie powiernicze wygasa najpóźniej po upływie stu lat od daty śmierci spadkodawcy. Jednak w przypadku gdy spadkobierca podstawiony ma objąć spadek po śmierci spadkobiercy ustanowionego, który jest współczesny spadkodawcy, podstawienie powiernicze wygasa dopiero po objęciu spadku przez pierwszego takiego spadkobiercę podstawionego.

4 W przypadku braku rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci – kto jest uprawniony do dziedziczenia i w jakich częściach?

Jeżeli spadkodawca nie sporządził testamentu ani kodycyłu, ani nie zawarł umowy o spadek, prawo do spadku przysługuje jego spadkobiercom ustawowym należącym do sześciu grup dziedziczenia. Osoby należące do tych grup są powoływane do dziedziczenia kolejno w ramach grupy. Spadkobiercy należący do niższych grup wykluczają z dziedziczenia spadkobierców należących do wyższych grup, np. w przypadku odziedziczenia spadku przez spadkobierców należących do pierwszej grupy dziedziczenia spadkobiercy należący do drugiej grupy nie otrzymają żadnego spadku. Spadkobiercy należący do drugiej grupy otrzymają spadek wyłącznie w przypadku, gdy spadkobiercy należący do pierwszej grupy nie dziedziczą. Przewidziane w prawie udziały w spadku mają zastosowanie wyłącznie w przypadku, gdy spadkobiercy nie zawrą przed sądem umowy, która stanowi inaczej. Jeżeli spadkodawca nie dokonał rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci (w formie testamentu, umowy o spadek lub kodycyłu) lub jeżeli spadkodawca dopuści w nim taką możliwość (nie zawrze w nim zakazu w tym względzie), spadkobiercy mogą podzielić majątek spadkowy w dowolny sposób na mocy wzajemnej umowy zawartej przed sądem.

Grupy dziedziczenia

W ramach pierwszej grupy dziedziczenia dzieci i małżonek spadkodawcy dziedziczą w częściach równych. Jeżeli spadkodawca i jego małżonek posiadali majątek wspólny, sąd w pierwszej kolejności orzeka o podziale składników takiego majątku, przyznając część tego majątku pozostającemu przy życiu małżonkowi i włączając część (z reguły połowę) majątku do masy spadkowej. Małżonek i dzieci spadkodawcy dziedziczą majątek włączony do masy spadkowej w częściach równych. Udział małżonka w masie spadkowej nie obejmuje żadnych składników majątku uzyskanych przez małżonka wskutek zniesienia wspólności majątkowej. W kodeksie cywilnym Republiki Czeskiej nie różnicuje się dzieci zrodzonych z małżeństwa i dzieci pozamałżeńskich ani dzieci własnych (biologicznych) i przysposobionych.

Jeżeli którekolwiek z dzieci spadkodawcy nie odziedziczy swojej części spadku (np. jeżeli zrzeknie się dziedziczenia za życia spadkodawcy, jeżeli odrzuci spadek lub jeżeli umrze przed spadkodawcą), dzieci takiego dziecka dziedziczą przysługujący mu udział w spadku w częściach równych. Taką samą zasadę stosuje się w odniesieniu do dalszych zstępnych.

Jeżeli spadkodawca nie pozostawał w związku z małżeńskim, ale posiadał dzieci, wówczas takie dzieci (lub ich zstępni – zob. powyżej) dziedziczą całość spadku. Natomiast jeżeli spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim, ale był bezdzietny, małżonek spadkodawcy nie dziedziczy całości spadku, lecz dziedziczy w równym stopniu ze spadkobiercami należącymi do drugiej grupy dziedziczenia.

Osoby należące do drugiej grupy dziedziczenia to: małżonek spadkodawcy, rodzice spadkodawcy oraz osoby, które zamieszkiwały ze spadkodawcą we wspólnym gospodarstwie domowym przez co najmniej rok przed datą jego śmierci i zajmowały się takim wspólnym gospodarstwem domowym lub były osobami zależnymi od spadkodawcy, który zapewniał im środki utrzymania. Wszystkie takie osoby, z wyjątkiem małżonka, dziedziczą w częściach równych. Małżonek spadkodawcy dziedziczy natomiast co najmniej połowę spadku. Dlatego też jeżeli spadkodawca miał małżonka i oboje rodziców, małżonek dziedziczy połowę spadku, a każde z rodziców – jedną

czwartą.

Małżonek i dowolne z rodziców może odziedziczyć całość spadku w ramach drugiej grupy dziedziczenia. Jeżeli jednak spadkodawca miał konkubinę/konkubenta, ale nie miał ani małżonka, ani rodziców, konkubina/konkubent nie nabywa całości spadku, lecz dziedziczy wspólnie z pozostałymi spadkobiercami należącymi do trzeciej grupy dziedziczenia.

W ramach trzeciej grupy dziedziczenia rodzeństwo spadkodawcy i jego konkubent/konkubina dziedziczą w częściach równych. Jeżeli dowolne z rodzeństwa spadkodawcy nie dziedziczy, przysługujący mu udział w spadku dziedziczą jego dzieci, tj. bratankowie/siostrzeńcy lub bratanice/siostrzenice spadkodawcy (ponownie w częściach równych). Każdy z wymienionych spadkobierców może odziedziczyć całość spadku.

Jeżeli spadek nie przypadnie rodzeństwu spadkodawcy ani jego konkubentowi/konkubinie, dziadkowie spadkodawcy dziedziczą w częściach równych w ramach czwartej grupy dziedziczenia.

Jeżeli żadne z dziadków spadkodawcy nie dziedziczy, dziadkowie rodziców spadkodawcy (tj. pradziadkowie spadkodawcy) dziedziczą w ramach piątej grupy dziedziczenia. Jedną połowę spadku dziedziczą dziadkowie ojca spadkodawcy, drugą – dziadkowie matki spadkodawcy. Obie pary dziadków rodziców spadkodawcy dzielą przysługującą im połowę spadku w częściach równych.

Jeżeli jedna osoba z pary nie dziedziczy, wówczas nieobjęta jedna ósma spadku przypada drugiej osobie z pary. Jeżeli żadne z pary pradziadków nie dziedziczy, przysługująca im jedna czwarta przechodzi na drugą parę po tej samej stronie. Jeżeli żadna para pradziadków po tej samej stronie nie dziedziczy, spadek przypada parom pradziadków po drugiej stronie w takich samych częściach, jakie ustalono przy podziale połowy spadku przysługującej im bezpośrednio.

Wreszcie jeżeli żaden z wyżej wymienionych spadkobierców nie dziedziczy, w ramach szóstej grupy dziedziczenia spadek przechodzi na wnuki rodzeństwa spadkodawcy (dzieci jego rodzeństwa ciotecznego i stryjecznego) oraz na dzieci dziadków spadkodawcy (jego stryjostwa lub wujostwa). Jeżeli którekolwiek ze stryjostwa lub wujostwa nie dziedziczy, przysługujący im udział w spadku przechodzi na ich dzieci (braci ciotecznych/stryjecznych i siostry cioteczne/stryjeczne spadkodawcy).

Jeżeli żaden ze spadkobierców nie dziedziczy, majątek przechodzi na własność Skarbu Państwa, który w takim przypadku jest traktowany jako spadkobierca.

5 Jaki organ jest właściwy:

5.1 w sprawach dziedziczenia?

5.2 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu spadku?

5.3 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zapisu?

5.4 do przyjęcia oświadczenia o zrzeczeniu się lub przyjęciu zachowku?

Sądem właściwym do prowadzenia wszystkich postępowań spadkowych (w tym dotyczących odrzucenia lub przyjęcia spadku, zapisu zwykłego lub dochodzenia zachowku) jest sąd rejonowy (*okresní soud*). Zgodnie z wcześniej ustalonym harmonogramem prac sąd powierza przeprowadzenie postępowania spadkowego notariuszowi. Następnie taki notariusz podejmuje czynności i wydaje decyzje w trakcie postępowania w imieniu sądu. Zgodnie z prawem czeskim strony postępowania spadkowego nie są uprawnione do wyboru notariusza.

6 Proszę krótko opisać postępowanie spadkowe na podstawie prawa krajowego, w tym dział spadku i podział składników majątku (w tym informacje, czy postępowanie spadkowe jest wszczynane z urzędu przez sąd lub inny właściwy organ)

Właściwość

Jeżeli właściwym organem jest sąd czeski, właściwość do przeprowadzenia postępowania spadkowego ma sąd rejonowy (*okresní soud*) właściwy dla miejsca stałego pobytu lub innego miejsca pobytu spadkodawcy wskazanego w odpowiednim systemie informacyjnym. Jeżeli zgodnie z informacjami dostępnymi w stosownych rejestrach spadkodawca nie posiadał miejsca stałego pobytu ani innego miejsca pobytu wskazanego w odpowiednim systemie informacyjnym, sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie spadkodawca faktycznie zamieszkiwał (w którym znajdował się jego adres zamieszkania). Jeżeli ustalenie takiego miejsca faktycznego zamieszkania również jest niemożliwe, sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie znajdowało się miejsce ostatniego pobytu spadkodawcy.

Jeżeli spadkodawca nie zamieszkiwał w Republice Czeskiej, sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie była położona nieruchomość należąca do spadkodawcy. Jeżeli spadkodawca nie był właścicielem żadnej nieruchomości w Republice Czeskiej (i nie można ustalić sądu właściwego za pomocą żadnej z powyższych metod), sądem właściwym jest sąd, w którego rejonie spadkodawca zmarł (w którego rejonie znaleziono ciało spadkodawcy).

Wszczęcie postępowania spadkowego przez czeski sąd

Niezwłocznie po otrzymaniu informacji o śmierci spadkodawcy sąd wszczyna postępowanie spadkowe z urzędu. Właściwy sąd otrzymuje informacje o zgonach od urzędu stanu cywilnego. Sąd może jednak uzyskać informacje o śmierci spadkodawcy w inny sposób, np. od policji, placówki służby zdrowia lub od ewentualnych spadkobierców.

Sąd wszczyna również postępowanie spadkowe, jeżeli wpłynie do niego taki wniosek od dowolnej osoby, która dochodzi swojego udziału w spadku jako spadkobierca. Jeżeli sąd uzna, że nie jest właściwy miejscowo, przekazuje sprawę spadkową do rozpoznania właściwemu sądowi. Sprawy spadkowe mogą również zostać przekazane do rozpoznania innemu sądowi w przypadkach, w których takie działanie należałoby uznać za stosowne np. z uwagi na fakt, że spadkobiercy zmarłego mają swoje miejsce pobytu w rejonie podlegającym właściwości innego sądu.

Przebieg postępowania

Sąd, w ramach wstępnych czynności wyjaśniających, potwierdza najpierw informacje na temat spadkodawcy, jego majątku i długów, grupy spadkobierców oraz tego, czy spadkodawca sporządził testament lub dokonał innego rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci. Sąd zazwyczaj uzyskuje tego rodzaju informacje z publicznie dostępnych wykazów, z rejestru czynności prawnych na wypadek śmierci, z rejestru dokumentów dotyczących majątku małżonków, a także kontaktując się z osobami odpowiedzialnymi za dopełnienie formalności związanych z pogrzebem spadkodawcy.

W przypadkach, w których jest to wymagane prawem lub podyktowane innymi względami, sąd podejmuje również pilne kroki w celu zabezpieczenia masy spadkowej, w szczególności poprzez sporządzenie spisu inwentarza i opieczętownie spadku.

Po zakończeniu wstępnych czynności wyjaśniających sąd zarządza rozprawę i poucza potencjalnych spadkobierców o przysługującym im prawie do spadku oraz o prawie do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza. Jeżeli którykolwiek ze spadkobierców zwróci się o sporządzenie spisu inwentarza, sąd wydaje stosowne postanowienie.

Jeżeli spadkodawca pozostawał we wspólności majątkowej z małżonkiem, sąd – na wniosek stron – sporządza wykaz składników tego majątku oraz wykaz wspólnych zobowiązań i określa wartość składników tego majątku. Składniki majątku będące przedmiotem sporu między stronami nie są brane pod uwagę. Następnie pozostający przy życiu małżonek ma możliwość zawarcia umowy ze spadkobiercami w sprawie podziału wspólnego majątku małżonków. W takiej umowie wskazuje się, które składniki majątku wchodzi w skład masy spadkowej, a które pozostają własnością pozostającego przy życiu małżonka (w takim przypadku nie trzeba kierować się zasadą równego podziału udziałów obojga małżonków). Istnieje również możliwość zawarcia umowy, na mocy której pozostający przy życiu małżonek odziedziczy wszystkie składniki majątku wspólnego i żadne z tych składników majątku nie wejdą w skład masy spadkowej.

Umowa w sprawie podziału wspólnego majątku małżonków między spadkobiercami a pozostającym przy życiu małżonkiem nie może pozostawać w sprzeczności z prawem ani z dyspozycjami spadkodawcy zawartymi w

rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci. W przeciwnym razie sąd nie zatwierdzi takiej umowy.

Jeżeli sąd nie zatwierdzi umowy w sprawie podziału wspólnego majątku małżonków lub jeżeli taka umowa nie zostanie zawarta, sąd dokonuje podziału wspólnego majątku małżonków samodzielnie, kierując się następującymi zasadami:

- a) udziały obojga małżonków w majątku, który podlega podziałowi, są równe;
- b) każdy z małżonków zwraca środki pochodzące z majątku wspólnego, które przeznaczył na majątek będący jego wyłączną własnością;
- c) każdy z małżonków może zwrócić się o przyznanie mu rekompensaty za wkład, jaki wniósł w majątek wspólny ze środków będących jego wyłączną własnością;
- d) sąd bierze pod uwagę potrzeby dzieci pozostających na utrzymaniu;
- e) sąd bierze pod uwagę wkład każdego z małżonków w życie rodzinne, w szczególności udział każdego z małżonków w opiece nad dziećmi i w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- f) sąd bierze pod uwagę wkład każdego z małżonków w pozyskiwanie i utrzymywanie majątku wspólnego.

Po dokonaniu podziału wspólnego majątku małżonków sąd sporządza wykaz składników majątku i długów spadkowych. Sporządzając taki wykaz, sąd opiera się przede wszystkim na informacjach przekazanych przez spadkobierców oraz, jeżeli zostało wydane postanowienie w sprawie sporządzenia inwentarza, na spisie inwentarza. Wszelkie sporne składniki majątku lub długi spadkowe nie są brane pod uwagę.

Co do zasady sąd ocenia wartość składników majątku wchodzących w skład masy spadkowej, opierając się na zbieżnych oświadczeniach spadkobierców. Przeprowadzanie takiej wyceny bardzo rzadko zleca się biegłemu.

Jeżeli spadkodawca nie dokonał rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, spadkobiercy mogą zawrzeć umowę o podziale spadku w dowolny sposób. Sąd potwierdza nabycie spadku przez spadkobierców na podstawie takiej umowy. W przypadku braku takiej umowy sąd potwierdza udział poszczególnych spadkobierców w spadku w częściach określonych w przepisach prawa. Na wniosek spadkobierców sąd dokonuje działu spadku między spadkobierców.

Jeżeli spadkodawca pozostawił dyspozycje w kwestii podziału spadku w rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci, sąd potwierdza nabycie spadku przez spadkobierców zgodnie z tymi dyspozycjami. W przeciwnym wypadku spadkobiercy mogą uzgodnić sposób podziału spadku między sobą. Spadkobiercy mogą jednak ustalić inną wysokość udziałów w spadku wyłącznie w przypadku, gdy spadkodawca wprost dopuścił taką możliwość.

Jeżeli spadkobierca konieczny dochodzi swojego prawa do zachowku, pozostali spadkobiercy mogą zawrzeć z taką osobą umowę w kwestii wypłaty zachowku (wyrównanie). W przeciwnym wypadku sąd musi zarządzić sporządzenie spisu inwentarza w celu obliczenia zachowku.

Przed wydaniem orzeczenia w sprawie spadku sąd musi otrzymać dowód potwierdzający, że należne świadczenia majątkowe będące przedmiotem zapisu zostały spełnione oraz że pozostali zapisobiercy zostali powiadomieni o przysługującym im prawie do zapisu.

7 W jaki sposób i kiedy dany podmiot staje się spadkobiercą lub zapisobiercą?

Z chwilą śmierci spadkodawcy jego spadkobiercy nabywają prawo do spadku. Jeden spadkobierca lub większa ich liczba nabywa spadek z chwilą śmierci spadkodawcy, chyba że nabycie spadku jest odroczone zgodnie z dokonany przez spadkodawcę rozrządzeniem majątkiem na wypadek śmierci, np. ze względu na wskazany w nim warunek (np. jeżeli spadkobierca może nabyć spadek po ukończeniu studiów uniwersyteckich) lub wyznaczony termin (upływ określonego okresu). Sąd postanawia, kto ma nabyć spadek w ten sposób na podstawie wyniku postępowania spadkowego. Jeżeli w dokonany przez siebie rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci spadkodawca odroczy moment odziedziczenia spadku (z zastrzeżeniem warunku lub terminu), jeden główny spadkobierca lub większa ich liczba dziedziczy spadek z chwilą śmierci spadkodawcy, natomiast

jeden dalszy spadkobierca lub większa ich liczba dziedziczy spadek po spełnieniu określonego warunku (upływie określonego okresu). Sąd orzeka w odrębnym postępowaniu o przejściu spadku z głównych spadkobierców na dalszych spadkobierców.

Decyzje w sprawach spadkowych wydaje w imieniu sądu notariusz, któremu właściwy sąd rejonowy powierzył prowadzenie czynności w postępowaniu spadkowym. Podejmując czynności zarządcy sądowego w postępowaniu spadkowym, notariusz, asesor notarialny i aplikant notarialny dysponują wszelkimi uprawnieniami sądu jako organu publicznego wymierzającego sprawiedliwość.

Zapisobierca nabywa prawo do zapisu zwykłego z chwilą śmierci spadkodawcy i należy go powiadomić o tym prawie przed zakończeniem postępowania spadkowego. Przed zakończeniem postępowania spadkowego należne świadczenia majątkowe będące przedmiotem zapisu muszą zostać spełnione.

Zrzeczenie się dziedziczenia, odrzucenie spadku, zrzeczenie się spadku

Dziedziczenia można się zrzec z wyprzedzeniem, zawierając ze spadkodawcą umowę w formie aktu notarialnego.

Po śmierci spadkodawcy spadkobierca może odrzucić spadek, składając jednoznaczne oświadczenie przed sądem w terminie miesiąca od daty uzyskania informacji o przysługującym mu prawie do spadku. Spadkobierca zamieszkujący za granicą może odrzucić spadek w terminie trzech miesięcy od uzyskania takiej informacji. Termin ten może zostać przedłużony z ważnych względów, przy czym takie przedłużenie nie jest możliwe po jego upływie (terminu nie można przywrócić). Po upływie terminu uznaje się, że spadkobierca nie odrzucił spadku.

Spadkobierca konieczny może odrzucić spadek, zastrzegając sobie prawo do zachowku, np. może odrzucić spadek wynikający z rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, nie zrzekając się jednocześnie prawa do zachowku. Pod pewnymi względami jest to wyjątek od ogólnej zasady, zgodnie z którą spadkobierca nie może zostać zwolniony z obowiązku nałożonego na niego rozrządzeniem majątkiem na wypadek śmierci poprzez odrzucenie spadku wynikającego z takiego rozrządzenia, zachowując jednocześnie status spadkobiercy ustawowego – osoba taka może albo stać się spadkobiercą na mocy rozrządzenia majątkiem na wypadek śmierci, albo odrzucić taki spadek. Oświadczenia o odrzuceniu lub przyjęciu spadku nie można cofnąć.

Spadku nie może odrzucić osoba, której działania wyraźnie wskazują, że nie zamierza odrzucić spadku, zwłaszcza gdy rozporządza majątkiem wchodzącym w skład masy spadkowej.

Spadku można się również zrzec na rzecz innego spadkobiercy. Osoba uprawniona do zachowku, która zrzeka się spadku w taki sposób, zrzeka się jednocześnie prawa do zachowku; taka decyzja wywiera również skutek prawny w odniesieniu do jej zstępnych. Zrzeczenie się spadku na rzecz innego spadkobiercy staje się skuteczne, jeżeli ten drugi spadkobierca wyrazi zgodę na taką czynność. Zrzeczenie się spadku przez spadkobiercę na rzecz innego spadkobiercy nie zwalnia go z obowiązku zastosowania się do poleceń i dyspozycji dotyczących zapisu zwykłego lub podjęcia wszelkich innych działań, które, zgodnie z treścią testamentu pozostawionego przez spadkodawcę, spadkobierca może i powinien podjąć wyłącznie osobiście.

8 Czy spadkobiercy odpowiadają za długi spadkowe, a jeżeli tak, na jakich warunkach?

Spadkobiercy mogą zdecydować, czy chcą skorzystać z prawa do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza. Spadkobiercy, którzy nie wystąpią o sporządzenie spisu inwentarza, mogą następnie zostać pociągnięci do pełnej odpowiedzialności za długi spadkodawcy. Jeżeli kilku spadkobierców nie skorzysta z prawa do sporządzenia spisu inwentarza, odpowiadają oni solidarnie. Spadkobierca, który nie wystąpi o sporządzenie spisu inwentarza, ponosi odpowiedzialność za wszystkie długi spadkodawcy nawet w przypadku, gdy sąd sporządzi wykaz składników majątku z innych powodów (np. ponieważ inny spadkobierca skorzysta z prawa do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza).

Jeżeli spadkobierca wystąpi o sporządzenie spisu inwentarza, taki spis przeprowadza sąd. Spadkobierca, który wystąpi o sporządzenie spisu inwentarza, ponosi odpowiedzialność za długi spadkodawcy wyłącznie do wysokości otrzymanego spadku. Jeżeli z prawa do wystąpienia o sporządzenie spisu inwentarza skorzysta wielu spadkobierców, wówczas ponoszą oni odpowiedzialność solidarną, ale każdy z nich odpowiada wyłącznie do wysokości otrzymanego spadku.

W niektórych przypadkach sąd zarządza sporządzenie spisu inwentarza nawet w przypadku, gdy żaden spadkobierca o to nie wystąpi, zwłaszcza w celu ochrony małoletnich spadkobierców, spadkobierców, których miejsce pobytu jest nieznanne, oraz wierzycieli spadkodawcy.

W niektórych przypadkach sąd może postanowić o zastąpieniu spisu inwentarza wykazem majątku spadkowego sporządzonym przez zarządcę masy spadkowej lub wspólnym oświadczeniem dotyczącym majątku spadkowego sporządzonym i podpisanym przez wszystkich spadkobierców.

9 Jakich dokumentów/informacji wymaga się zazwyczaj w celu zarejestrowania nieruchomości?

Kwestie związane z wpisem praw do rejestru nieruchomości reguluje ustawa nr 256/2013 o rejestrze nieruchomości.

Do rejestru nieruchomości wpisuje się następujące składniki majątku:

- grunty w postaci działek;
- budynki, którym przypisano numer identyfikacyjny budynku lub numer referencyjny w rejestrze nieruchomości, chyba że stanowią one część gruntu lub prawa zabudowy (*právo stavby*);
- budynki, którym nie przypisano numeru identyfikacyjnego budynku ani numeru referencyjnego w rejestrze nieruchomości, chyba że stanowią one część gruntu lub prawa zabudowy, pod warunkiem że stanowią główną budowlę na danym gruncie i nie zostały sklasyfikowane jako „obiekty małej architektury”;
- lokale zdefiniowane w kodeksie cywilnym;
- lokale zdefiniowane w ustawie nr 72/1994 regulującej określone stosunki współwłasności związane z budynkami i określone stosunki własności związane z lokalami mieszkalnymi i pomieszczeniami niemieszkalnymi oraz zmieniającej niektóre ustawy (ustawa o własności mieszkań), z późniejszymi zmianami;
- prawo zabudowy;
- wodociągi.

Prawa rzeczowe nabyte w drodze dziedziczenia wprowadza się do rejestru nieruchomości zgodnie z treścią orzeczenia lub dokumentu urzędowego w sprawie spadku wydanych w państwie członkowskim oraz na mocy poświadczenia wydanego przez sąd lub właściwy organ państwa członkowskiego pochodzenia lub poświadczonych europejskiego poświadczenia spadkowego („dokumenty”).

Rejestr nieruchomości, w którego rejonie znajduje się dana nieruchomość, jest właściwy miejscowo do przeprowadzenia procedury rejestracyjnej.

Nieruchomość musi zostać oznaczona w dokumentach wykorzystywanych przy dokonywaniu wpisów praw do rejestru nieruchomości (orzeczeniu w sprawie spadku, dokumencie urzędowym lub europejskim poświadczeniu spadkowym) zgodnie z art. 8 ustawy nr 256/2013:

- grunt oznacza się za pomocą numeru działki i wskazania, czy jest to działka budowlana, a także za pomocą nazwy obrębu ewidencyjnego, w którym taka działka się znajduje;
- grunt podlegający uproszczonej procedurze rejestracji oznacza się za pomocą numeru działki zgodnie z dawnym rejestrem nieruchomości, wskazując, czy dany numer działki pochodzi z rejestru katastralnego (*pozemkový kataster*), planu przydziału (*přídělový operát*), planu scalania (*scelovací operat*) czy rejestru gruntów (*evidence nemovitostí*), a także za pomocą nazwy obrębu ewidencyjnego, w którym taka działka się znajduje;
- budynek, który nie został sklasyfikowany jako część gruntów ani jako objęty prawem zabudowy, oznacza się za pomocą numeru działki, na której taki budynek został wzniesiony, numeru domu lub numeru referencyjnego w rejestrze nieruchomości (jeżeli nie przypisano żadnego numeru, wskazuje się sposób użytkowania budynku), a także za pomocą nazwy gminy, w której znajduje się budynek;
- lokal oznacza się za pomocą oznaczenia budynku, w którym został on wyodrębniony, lub oznaczenia gruntu lub prawa zabudowy, jeżeli budynek, w którym lokal został wyodrębniony, jest sklasyfikowany jako stanowiący element takiego gruntu, za pomocą numeru lokalu i nazwy lokalu, a także – w stosownych przypadkach – za pomocą adnotacji, że lokal jest w stanie nieukończonym;

- prawo zabudowy oznacza się za pomocą numeru działki, wskazania, czy jest to działka budowlana, a także za pomocą nazwy obszaru ewidencyjnego, w którym prawo zostało ustanowione;
- wodociąg oznacza się za pomocą numeru działki, wskazania, czy jest to działka budowlana, a także za pomocą nazwy obszaru ewidencyjnego oraz wskazania sposobu użytkowania.

Dokumenty przedkładane w celu wpisania praw do rejestru nieruchomości muszą spełniać wymogi przewidziane dla dokumentów przeznaczonych do celów związanych z rejestrem nieruchomości; ich treść musi potwierdzać zasadność wpisu objętego wnioskiem, a sam wpis musi zachować ciągłość z poprzednimi wpisami w rejestrze nieruchomości.

W dokumentach muszą być wskazani spadkobiercy lub inni uprawnieni poprzez podanie ich imienia i nazwiska, adresu zamieszkania, osobistego numeru identyfikacyjnego lub daty urodzenia (lub, w przypadku osoby prawnej, nazwy, siedziby statutowej i numeru rejestracyjnego, jeżeli został on przyznany). Muszą być w nich również wskazane udziały, według których każdy spadkobierca nabywa prawa do nieruchomości oraz, w stosownych przypadkach, na podstawie których ustanowione zostały prawa rzeczowe, wraz z określeniem odpowiednich beneficjentów oraz osób, na których spoczywają określone obowiązki. Poza prawem własności w ramach postępowania spadkowego można również ustanowić prawo zabudowy, służebność, zastaw, zastaw przyszły, zastaw na wierzytelności zabezpieczonej zastawem, prawo pierwokupu, dożywocie, współwłasność akcesoryjną, fundusz powierniczy oraz zakaz sprzedaży lub obciążania.

Jeżeli prawo, które ma zostać wpisane do rejestru nieruchomości na podstawie danego dokumentu, dotyczy wyłącznie części działki, do takiego dokumentu należy załączyć szkic geodezyjny przedstawiający odpowiednią część danego gruntu. Szkic geodezyjny traktuje się jak część dokumentu.

9.1 Czy wyznaczenie zarządcy jest obowiązkowe czy obowiązkowe na wniosek? Jeżeli jest to obowiązkowe lub obowiązkowe na wniosek, jakie czynności należy podjąć?

W rozrządzeniu majątkiem na wypadek śmierci spadkodawca może wyznaczyć zarządcę masy spadkowej lub wykonawcę testamentu.

Sąd wyznacza zarządcę masy spadkowej w celu wykonania ostatniej woli spadkodawcy na wniosek spadkobiercy, który nie wyraża chęci poświęcenia czasu ani wysiłku na jej wykonanie. Wniosek musi zawierać ogólne informacje istotne w tym kontekście, tj. jednoznaczne wskazanie sądu, do którego jest on skierowany i osoby składającej wniosek, określać przedmiot i cel wniosku, a także musi być opatrzony podpisem i datą.

Sąd może również wyznaczyć zarządcę masy spadkowej z urzędu, jeżeli:

- a) nie wyznaczono żadnego wykonawcy testamentu lub wykonawca testamentu odmawia wykonywania czynności zarządu masą spadkową lub jest w oczywisty sposób do tego niezdolny, a spadkobiercy również nie są w stanie prawidłowo zarządzać masą spadkową;
- b) wystąpiła konieczność sporządzenia wykazu majątku spadkowego; lub
- c) istnieją inne uzasadnione powody, by wyznaczyć zarządcę; lub
- d) poprzedni zarządca masy spadkowej zmarł, został odwołany, złożył rezygnację lub jego zdolność do czynności prawnych została ograniczona, a w dalszym ciągu zachodzi konieczność, aby ktoś wypełniał te obowiązki.

9.2 Kto jest uprawniony do wykonania rozrządzenia na wypadek śmierci lub zarządzania masą spadkową osoby zmarłej?

Wykonawca testamentu (jeżeli został wyznaczony przez spadkodawcę) jest odpowiedzialny za wykonanie ostatniej woli spadkodawcy. Jeżeli nie wyznaczono zarządcy masy spadkowej, wykonawca testamentu jest również odpowiedzialny za zarządzanie masą spadkową.

Jeżeli wyznaczono zarówno wykonawcę testamentu, jak i zarządcę masy spadkowej, zarządca masy spadkowej wykonuje czynności zgodnie z wytycznymi wykonawcy testamentu.

Jeżeli wyznaczono zarządcę masy spadkowej, ale nie wyznaczono wykonawcy testamentu, spadkiem zarządza zarządca. Na wniosek spadkobiercy sąd poleci również zarządcy masy spadkowej nadzorowanie wykonania

ostatniej woli spadkodawcy.

Jeżeli nie wyznaczono ani zarządcy masy spadkowej, ani wykonawcy testamentu, wszyscy spadkobiercy są odpowiedzialni za wspólne zarządzanie spadkiem. Spadkobiercy mogą również uzgodnić, że spadkiem będzie zarządzał tylko jeden z nich.

9.3 Jakie uprawnienia przysługują zarządcy?

Zarządca masy spadkowej jest odpowiedzialny wyłącznie za zarządzanie spadkiem. Oznacza to, że podejmuje on tylko te czynności, które są konieczne do zachowania majątku. W tym celu zarządca masy spadkowej może wykonywać wszystkie prawa związane ze składnikami majątku objętymi zarządem. Zarządca masy spadkowej może sprzedać składniki majątku z masy spadkowej lub wykorzystywać je w charakterze zabezpieczenia, jeżeli jest to konieczne do zachowania wartości lub charakteru składników majątku objętych zarządem lub do wypełnienia zobowiązania. Na takich samych warunkach zarządca masy spadkowej może zmienić przeznaczenie składników majątku objętych zarządem.

Zarządca masy spadkowej lub wykonawca testamentu mogą podejmować dowolne czynności wykraczające poza zakres zwykłego zarządu, jeżeli spadkobiercy wyrażą na to zgodę. Jeżeli spadkobiercy nie zawrą umowy w tej kwestii lub jeżeli jeden ze spadkobierców zostanie uznany za osobę podlegającą szczególnej ochronie, wymagana jest zgoda sądu.

Wykonawca testamentu jest odpowiedzialny za wykonanie ostatniej woli spadkodawcy z zachowaniem należytej staranności. Wykonawca testamentu jest uprawniony do wykonywania wszystkich praw koniecznych do wywiązania się z powierzonych mu obowiązków, w tym z prawa do obrony autentyczności testamentu przed sądem oraz do wystąpienia o uznanie spadkobiercy lub zapisobiercy za niegodnego, a także do zapewnienia wykonania wszystkich dyspozycji spadkodawcy. W testamencie spadkodawca może powierzyć wykonawcy testamentu dodatkowe obowiązki.

10 Jakie dokumenty zgodnie z prawem krajowym są zazwyczaj wydawane w toku i na koniec postępowania spadkowego, by poświadczyć status i prawa beneficjentów? Czy mają one szczególny skutek dowodowy?

Postępowanie spadkowe kończy się wydaniem decyzji w sprawie dziedziczenia, wyraźnie określającej prawa i obowiązki związane ze spadkiem. Stronom przysługuje prawo wniesienia zażalenia od takiej decyzji w terminie piętnastu dni od daty jej doręczenia. Decyzja staje się prawomocna, jeżeli w wyznaczonym terminie nie zostanie wniesione zażalenie. Prawomocna decyzja stanowi dowód potwierdzający ustanowione w niej prawa i obowiązki. Decyzja ma status dokumentu urzędowego.

Przed ostatecznym zakończeniem postępowania sąd może wydać urzędowe potwierdzenie faktów znanych z akt sprawy. Takie potwierdzenie również ma status dokumentu urzędowego.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

Ostatnia aktualizacja: 14/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.